

et stort materiale til belysning af økonomiske og sociale problemer. I den forbindelse må det fremhæves som et positivt træk, at registreringen er ført videre efter 1857, da næringsloven ophævede handelslavene og radikalt ændrede vilkårene for håndværkerlavene. Materialet fra tiden efter 1857 er bestemt ikke uden interesse.

Måske kan dette og de mange andre initiativer fra Landsarkivet for Sjælland m. v. føre til, at tilsvarende registreringer efterhånden gennemføres andre steder, så vi på nogle områder får mulighed for let adgang til at udnytte bestemte arkivgrupper til landsdækkende undersøgelser.

H. P. Clausen

Stiftamtmand og amtmænd på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1848-1970. Med en oversigt over de nye amter og amtskommuner samt kommunesammenlægningerne 1958-70. (Landsarkivet for Sjælland m. m. København, 1970). 38 s.

Denne stencilerede publikation fra det sjællandske landsarkiv har nær forbindelse med kommunalreformen, der jo har skabt tekniske problemer for arkiverne og deres benyttere. Heftet giver en foreløbig hjælpende hånd til dem, der møder nogle af disse problemer.

I indledningen gives en kort, men nyttig oversigt over den kommunale administrationsudvikling med hovedvægten lagt på udviklingen i 1960'erne frem til den nu gennemførte kommunalordning. Dernæst bringes en liste over stiftamtmand og amtmænd på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm i perioden 1848-1970. Der er i virkeligheden tale om en fortsættelse af J. Bloch: »Stiftamtmand og amtmænd i kongeriget Danmark og

Island 1660-1848«, udsendt af rigsarkivet i 1895. Men listen er her kun videreført for det område, der hører under Landsarkivet for Sjælland m. m. Denne regionale begrænsning er forståelig, og den behøver jo ikke at stå i vejen for en ajourføring af Blochs arbejde for hele landet.

Resten af heftet optages af en oversigt over kommunesammenlægningerne inden for de enkelte amter. I listen over amterne er opført navnene på amtmænd og amtskontorchefer samt på amtsborgmestre og amtskommunaldirektører.

Publikationen er et godt eksempel på den service med stencilerede hjælpemidler, der har udviklet sig på det sjællandske landsarkiv. Kommunalreformen trådte i kraft pr. 1. april 1970, og ganske kort tid efter forelå denne håndsækning til arkivets benyttere.

H. P. Clausen

Dommere og domstole på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1919-1969. Udarbejdet i 50-året for Retsplejelovens gennemførelse. (Landsarkivet for Sjælland m. m., 1970).

I rækken af embedsetater over lokalmyndighederne i det sjællandske landsarkivs område foreligger her en oversigt over domstolene og dommerne fra retsreformens gennemførelse i 1919 frem til 1969/70. Det er et nyttigt hjælpemiddel, landsarkivar, dr. phil. Harald Jørgensen her har fremlagt, ikke mindst fordi det giver en samlet oversigt over ændringer i retskredsene geografiske områder i de 50 år, heftet dækker. Desuden får man en kort beskrivelse af retternes lokaleforhold og så naturligvis de dommerlister, som er hovedstammen i oversigten. Ydermere gives kortfat-

tede oplysninger om de arkivalier, der er afleveret til landsarkivet fra de enkelte embeder.

H. P. Clausen

The New Danish Archives (Rigsarkivet, 1970). 47 s.

Med denne lille, smukt udstyrede bog præsenterer det danske arkivvæsen de nye bygninger ved landsarkiverne i København og Viborg for engelsksprogede interesserede. Tanken er god og udførelsen vellykket.

Bogen indeholder en kort skildring af det danske arkivvæsen og dets bygninger, skrevet af rigsarkivar, dr. phil. Johan Hvidtfeldt, samt beskrivelser af nyanlæggene i København og Viborg, forfattet af de respektive landsarkivarer, dr. phil. Harald Jørgensen og Jens Holmgaard. I rigsarkivarens afsnit omtales iøvrigt de planer, man har for en udflytning af rigsarkivet og for nybygninger i Odense.

Nu må man blot håbe, at oplaget af den udmærkede bog ikke er så stort, at det varer alt for længe, før der kan udsendes en ny udgave, udvidet med en beskrivelse af den nybygning, der nu rejser sig i Åbenrå.

H. P. Clausen

A. Strange Nielsen: Lokalhistoriske Arkiver. En vejledning for medarbejdere og benyttere med en indledning ved Johan Hvidtfeldt. (Dansk historisk Fællesforenings Håndbøger, 1972). 91 s.

I 1954 udsendte Sammenslutningen af lokalhistoriske Arkiver pioneren, cand. pharm. Hans Brandts lille »Vejledning i oprettelse af byhistoriske Arkiver« (særtryk af »Fortid og Nutid bd. 19). Da oplaget i 1959 var

opbrugt, begyndte man de første drøftelser om en ny, ændret og forøget vejledning. Den blev med årene stadig mere påkrævet, for arkivernes antal voksede gennem 1960'erne i et omfang, ingen havde kunnet forudse. De blev et led i lokalhistoriens fornyelse ved midten af 20. århundrede – også selv om de stadig i det store og hele mangler at dokumentere det. Endnu har deres antal – omkring 100 – langt fra nået maksimum. Og her vil i øvrigt et af deres problemer i fremtiden stikke, for ét er, at mange samler; men er det lige så rationelt, når tingene skal nyttiggøres til andet end at være samleobjekter, at de da ligger tusinde steder? Det vil de nu nok blive ved med en rum tid endnu, og en særlig opgave bliver det så at gøre indholdet kendt, ikke blot arkivfonde og billeder, men også de mange registreringer af aviser m. v., der i årenes løb er gennemført.

Formålet med nærværende bog er at vise potentielle arkivskabere, hvordan de skal bære sig ad, og det gør den engageret og godt. Rigsarkivaren redegør i sin optakt for det offentlige arkivvæsens historie, for proveniensprincippet, arkivdannelse, registrering, kassationer og tilgængelighed – alt med træk, der kan være af værdi for den, der vil starte en ny samling. Han redegør desuden for forholdene omkring de kommunale arkiver, et af de »ømme« punkter i disse år mellem statsarkiverne og de lokale, og han slår her fast, at offentlige arkiver hører hjemme i statens arkiver, ligesom store erhvervsorganisationer og ditto virksomheder i Erhvervsarkivet. Men ellers giver han fuldt håndslag til lokalarkivernes arbejde på mikroplanet – også i erkendelse af, at der er en naturlig grænse for, hvad Rigsarkiv, Landsarkiver og Erhvervsarkiv kan overkomme.